

Με τὴ γλυκεῖα ἐλπίδα ποὺ θάχομε τὴν τιμὴν
νάχομε ἱκανοποιητικὴ γιὰ τοὺς πέθους μας ἀπάν-
τηση Σὰς ψκαριστοῦμε καὶ Σὰς χαίρετοῦμε γκαρ-
διακά.

Ὁ Ἱεροδωρος

Ὁ Γραμματικὸς

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

καὶ πούλιονται στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ε-
στίας» δρ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ:

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος· Μία κριτικὴ—Ἐνωσις θὰ
πῇ δύναμις—Τρομοκρατία—Μάθησις καὶ λευτεριά—
Ὁ «Συγγραφεὺς»· Ἐπίλογος—Ἐκατὸν πενήντα—
Διογανισμός γιὰ τὴ γλώσσα 1901· Ἡ γραμματικὴ
τοῦ Ροντάκη—Δεφετεριά καὶ μάθησις· Τὸ ζητῶν τοῦ
Νεεμία—Ἐνα γράμμα—Οἱ παράδες—Διαβάζοντας
τὰ Πάτρια· Σκεψοῦλες—Ἡ κλωστίτσα—Ἐνα νό-
στιμο ἐπιχρῆμα—Σεισμὸς—Ταχυδρόμος, ταχυδρο-
μεῖο, πόστα—Ἐνος ἑνας—Τί λέγεται γλώσσα—Ἀ-
νοιχτὸ γράμμα· Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικὰ μας
—Ὁ Ἀντρεας καὶ ἡ γυναίκα—Ὁ κ. H. Krüger—
Τὸ φεγγάρι—Ἡ χημία τοῦ λαοῦ—Μαρία Ἐλένη
—Καλοσύνη καὶ Διάβασμα—Δίγα λόγια—Ὁ Μεσ-
σαζένης· Τριάντα χιλιάδες φράγκα χρυσά—Πρωτο-
χρονιάτικο—Ἀγάπη—Πέρα πέρα—Ὁ Νουμάς—
Γράμμα στὴ Μυτιέλλα.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εἰκόνες τοῦ κ. Ν.
Λύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εἰκόνες
τῆς Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεχτὸ χαρτί καὶ εἶναι
καλλιτεχνικὰ δεμένο.

Πουλιέται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας» δρ. 3,50.

ἰδέας του στὸ βαθμὸ ποὺ τὸ κατόρθωσε σ' ἐκεῖνα
ποὺ δημιουργήσε ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, τότε
θάταν ἰσότημα μεγάλοι δημιουργοὶ οἱ ποιητὲς τοῦ
«Ἀρμετα» καὶ τοῦ «Περ Γκόντ», τοῦ «Μάκδεθ»
καὶ τῆς «Ἀγριόπαιας», τότε καὶ ἡ Ἑλένη τοῦ β'
μέρους τοῦ «Φάουστ» θάταν πλάσμα ποιητικὸ ἰσῆς
ἀξίας μετὰ τὴ Μαργαρίτα τοῦ α' μέρους τῆς τραγω-
δίας. Ἄν δὲν τὸ λησμονοῦσε αὐτὸ ὁ Παλαμάς, δὲ
θὰ σκορπούσε τόσο πολὺ τὴ σκέψιν του γυρίζοντας
νὰ μετρήσει τὴν ἀξίαν τοῦ ποιητῆ μετὰ τὸ ἂν εἶναι
φιλόσοφος ἢ ὄχι, διάκρισις ποὺ δὲν τῆς ἀρνούμαι
διόλου τὴν ὑπόστασιν, μετὰ τὴ νομίζω δευτερεύουσας
σημασίας μπροστὰ στὴν ἀξίαν τῆς δύναμης τοῦ
ποιητῆ νὰ ζωντανέβει τὸ πλάσμα του, εἴτε δράμα
εἶναι αὐτὸ ἢ λυρικό πλῆγμα. Τοῦτο, μοῦ φαίνεται,
νὰ μὴν τὸ λησμονοῦσε ποτέ του ὁ Σολωμός, γι' αὐτὸ
καὶ ἡ ἀλήθεια τῶν πλασμάτων μέσα στὰ ποιήματά
του, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ζωντάνια τοῦ στίχου, τοῦ ρυθ-
μοῦ, τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς ποιητικῆς εἰκόνας. Βί-
βαια αὐτὰ δὲν ἀποχτιοῦνται μόνο μετὰ τὴν καλὴ
θέλησιν, ἀν λείπει ἡ δημιουργικὴ δύναμις, ὅμως μιὰ
ποιητικὴ δυναμικότητα μπορεῖ νὰ νάπτουχτε εὐκο-
λότερα σὲ δύναμιν, νὰ φτάσει σὲ ἀνώτερο καλλιτε-
χνικὸ φανέρωμα, ὅταν νιώσει τὸ βαθύτερο νόημα

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν ὅρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τίς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρέμνεις (3 δρ. τὴν τρι-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συντρομὴν του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πούλιονται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχί-
δρομου Ἀκαδημία), Βουλῇ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια, στὸ κιόσκι Γιαννοπούλου (Χαυ-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κελάρου καὶ
Σακέτι (ἀντίκρυ στὴ Βουλῇ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ «ζύμωσις», ποὺ λένε—Μουχλιασμένη
γλώσσα—Ἡ «Ἀνάστασις»—Στρέϊτ καὶ
Σταματίου—Φιεδιάζε Ἐπανάστασις.

ΤΟ «Ἐργατικὸ Κέντρο» ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ ὁ
«Πολιτικὸς Σύλλογος» ἀπὸ τὴν ἄλλην, καθὼς καὶ τὸ
«Νέον πολιτικὸν κόμμα» ποὺ μᾶς διαλαλῶσαν οἱ
ἐφημερίδες, δείχνουν πὼς ἡ Ἐπανάστασις κάπως ὠ-
θέλησε τὸν τόπο ἀφ' οὗ δεῖλὰ δεῖλὰ ἀρχίνας νὰ γί-
νεται κάποια ἐργασία σοβαρὴ γιὰ νὰ φωτιστεῖ ὁ λαὸς
καὶ νὰ ξεσκελασθεῖ ἀπὸ τὰ προσωπικὰ κόμματα.

Δὲν ξέρουμε πὼς θὰ ἐνεργήσουν καὶ πὼς θὰ
δουλέψουν οἱ διάφοροι αὐτοὶ πολιτικοὶ σύλλογοι,
με ποιὰ μέσα δηλ. καὶ με ποῖον τρόπο, ὥστόσο
πάντα, καὶ πρὶν ἀκόμα μάθουμε τὰ μέσα καὶ τοὺς
τρόπους τους, καὶ πρὶν ἀκόμα τοὺς καμαρώσουμε
στὴν πράξιν, ἀρκετὴ παρηγορία εἶναι ἡ ἰδρυσις
τους γιὰτὶ φανερώνει πὼς ἀρχίνας νὰ νιώθεται ἡ
ἀνάγκη τῆς σοβαρῆς δουλείας καὶ πὼς βρεθίκανε
ἄντρες νὰ τὴ βάλουν αὐτὴ τὴν ἀνάγκη σὲ πράξιν.

★

ΓΙΑ τὸν «Πολιτικὸ Σύλλογον» μίλησε ὁ καθηγητὴς κ.
Γ. Στρέϊτ. Ἀπὸ τὸν Σύλλογον αὐτὸς ἔ' ἀποκλεισθεῖν ἀπὸ
ἐν ἐνεργεῖα πολιτικῶν εἶπε ὁ κ. Καθηγητὴς. Πολλὸ σωστὸ
αὐτό. Μὰ πρέπει ἀπὸ τὸν ἴδιον Σύλλογον νὰποκλεισθεῖ καὶ
ἡ ἐν ἐνεργεῖα καθαρεύουσα, γιὰτὶ καθὼς τὰ εἶπε ὁ κ.
καθηγητὴς σπάζαμε τὸ κεφάλι μας ὅτο νὰν τὰ νιώσουμε

τῆς τέχνης, παρὰ ὅταν σκορπίζεται γυρίζοντας το
σὲ δευτερότερα γνωρίσματα τῆς. Δυστυχῶς μοῦ λεί-
πουν ὅλα τὰ ἔργα τοῦ κριτικοῦ Παλαμά γιὰ νὰ γυ-
ρίσω σ' αὐτὰ ἕνα ὁρισμὸ καθρότερο τοῦ «φιλόσο-
φου ποιητῆ». Μὰ πάλι εἴτε θέλει νὰ χαρακτηρίσει
με αὐτὸ τὸν ποιητὴ ποὺ δὲ μᾶς δίνει μόνο τὸ ἀπλό
φαινόμενο τῆς ζωῆς, καὶ καὶ μᾶς τὸ ξεσκεπάζει
σύνωρα καὶ εἶσι εἶμαι σύμφωνα μαζί του πὼς αὐ-
τὸς ὁ ποιητὴς εἶναι ὁ ἀνώτερος—, εἴτε ἐννοεῖ μετὰ
τοῦτο ἐκεῖνον ποὺ γυρίζει νὰ δώσει μετὰ τὴν ποίησιν
ἰδέας γενεῖς, ἢ νὰ φιλοσοφήσει, καθὼς τὸ λένε,
στοὺς στίχους του—ὅπως ἡ δική του προσπάθεια
με κάνει νὰ ὑποψιάζομαι ἀπὸ τῆς ἀλλοῦ μέρους—, καὶ
στὶς δύο περιπτώσεις μοῦ φαίνεται δὲ θὰ ὠφεληθεῖ
τόσο τὸν ποιητὴ ἂν πασάλει νὰ φανεῖ τίς, ὅσο
τὸ ἂν προσπαθῇ νὰ γνωρίσει τί μπορεῖ καὶ τί δὲ
μπορεῖ, καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖνον ποὺ μπορεῖ νὰ βελθεῖ νὰ
τὸ ἐκφράσει καλλιτεχνικά. Βλέπετε δὲ θέλω νὰπο-
κλείσω κανένα φανέρωμα τῆς τέχνης, εἴτε ἀνώτερο
εἴτε κατώτερο. Νομίζω μόνο πὼς τὸ σπουδαιότερο
εἶναι νὰ κοιτάζει ὁ ποιητὴς νὰ μένει γνήσιος, νὰ μὴ
γυρίζει νῆδυγι ὅζω ἀπὸ τὴ μπόρσῃ του, νὰ πεισθεῖ
πὼς δὲ μπορεῖ νὰ ξεγελάσει με κανένα τέντωμα καὶ
νᾶχει πιδ μεγάλη ἔγνιν του πὼς νὰ κυριαρχήσει

καὶ στὸ τέλος λίγα, πολὺ λίγα πράγματα νιώσαμε ἀπὸ τίς
κουβέντες του.

Καὶ τὸν ἐρωτᾶμε μ' ὅλο τὸν «τὴ ἀρχαιοπρεπεστάτη
του φράση» προποῦμενο σεβασμὸ :

— Πῶς διαλο, μετὰ τὴ γλώσσα ποὺ μεταχειρίζεστε, θὰ
κατορθώτε ὁ Σύλλογός σας «τὴν πολιτικὴν διαπαιδαγώγη-
σιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ὅσον ἐνεστὶ πληρεστέρας
ἀντιλήψεως περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πολίτου καὶ τῆς
ἐνασχέσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ὡς καὶ τὴν ὀρ-
γάνωσιν πρὸς εἰλικρινὴ ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτεύματος καὶ
τῶν νόμων»;

Νέος ἄνθρωπος λογέστε καὶ λόγου σας, κ. Στρέϊτ. Θᾶ-
ταν ἀμαρτία νᾶχετε καὶ λίγη νᾶ ψυχὴ;

★

ΚΙ ἀντικρὸ στὰ μαχαρόνια τοῦ κ. Στρέϊτ, στηλώνουν-
ται περήφανα, γιομάτα φωτιά, εἰλικρινεῖ καὶ πληκαριὰ,
τὰ λευκωπαιδὰ τῆς Ἐπαχτος μετὰ τὸ «Πρωτοκόλλο» τους,
στολισμένο μ' ἐρτακόσιες ὑπογραφές.

«Ἐμεῖς ποὺ ἔχομε ὑπογράψει, δίνουμε ἐδῶ
πέρα τὸ λόγο τῆς τιμῆς μας καὶ δεσμεζόμεθα ἐν
ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος, δι' ἰδρύο-
μεν Σύνδεσμον ῥιζοσπαστικὸν ἢ «Ἀνάστασις»,
τοῦ ὁποῖου μόνος σκοπὸς καὶ προσπάθεια θὰ
εἶναι :

1) Νὰ χτυπηθῇ κατὰ κράτος ἡ συναλλαγὴ κτλ.

Μετὰ τὸ «Πρωτοκόλλο» τὸ τυπώσαμε καὶ ἐμεῖς ἡλικίαν
σ' ἄλλη σελίδα, ἀπὸ ὁ «Νουμάς» ἀπὸ τὸ πρῶτο πρῶτο
φύλλο τοῦ ἡμεῖς καίτοι ἀπὸ τὴν ἴδια παντιέρα ποὺ
σηκώνουμε σήμερα τὰ πληκάρια τῆς Ἐπαχτος.

★

ΝΑ σημειώσουμε καὶ τοῦτο. Ἀξίζει. Γιὰ τὸν «Πολι-
τικὸν Σύλλογον» τῆς Ἀθήνας μίλησε ὁ κ. Στρέϊτ, δηλ. ἕνας
καθηγητὴς τῆς Νομικῆς. Γιὰ τὴν Ἐπαχτος μίλησε ὁ Στ-
ματίου, δηλ. ἕνας τελειόφοιτος τῆς Νομικῆς. Ἀς ποῦμε
πὼς καὶ οἱ δύο τοῦ ἔχοντες νὰ ξεκαταπύξουν μτὴς τὴν
Κοινὴ γνώμην. Ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο τοὺς, λίτε, θὰ πέρα
τὸ Ἀριστα; Σὰ διαβάσαμε τὸ «πρωτοκόλλο» αὐτό, ἐπ'
τίς πρῶτες πρῶτες ἀνάδες τοῦ εἴπαμε :

— Στεματίου μωρὴν! Δὲ γίνεται, θίχει αὐτὸ τὸ δια-
βολόπαιδο καὶ ὁ ὡχμένη τὴν οὐσίαν του.

Καὶ δὲ γελοιοποιήσαμε. Μπορεῖ μάλιστα ἡ «Ἀνάστασις»
νᾶναι πέρα πέρα ἔργο τοῦ ἴδιου τοῦ Σταματίου. Γιατὶ ὅλη
μπορεῖ νὰν τὰ σφιστεῖ καὶ ὅλα εἶναι ἱκανὸς νὰν τὰ κατα-
φέρει αὐτὸς ὁ νέος—ἡ ἡλικία νᾶν ὁ—Ἐπαχτίτης δημο-
σιογράφος, ποὺ δὲ χροῖσινεῖ πίνου σὲ δὴν κουτσουτά-
γους καὶ σ' ἕνα ορατοδράμα, σκολιάζοντας καὶ ἐπικρί-
νοντας ὅλα καὶ ὅλους, τὰν τῶσι καὶ τῶσι τεμπελχανάδες
τῶν καφενέδων ποὺ θέλουν νὰ λέγονται νᾶν ὁ, γιὰτὶ
τάχα δὲν ἀσπρίσανε ἀκόμα τὰ μαλλιά τους,—μὰ δουλεύει,
ὅλο δουλεύει, μόνο γιὰ νὰ δουλεύει καὶ ὄχι γιὰ νὰ ψευτο-
ακουστεῖ.

Εἴχαμε τὴν εὐτυχίαν νὰν τὸν γνωρίσουμε τὸ Σταμα-

τὴν ὅτιον εἶδους καὶ βεθμοῦ μπόρσῃ του καὶ νὰ
τὴν ὑποτάξει τὴν καλλιτεχνικὴ ἀπείτησιν. Πει-
θαρχίε στὸ νόημα τῆς τέχνης εἶναι ὁ μέγας νόμος.
Καὶ παρὸς μὲ τὴν πειθαρχίαν τὴν γραμματικὴν
ποὺ ἀπαιτεῖ σωστά ὁ Ψυχῶς. Ἄν ἐγὼ πρῶτος
δὲν μπορῶ νὰ τὸν ἀκούσω, τοῦτο εἶναι ἀδυναμία μου
καὶ ὄχι δὴ ἀμην. Μὲ τίς πειθαρχίας εἶναι ἀπραι-
τητὴ γιὰ καθὲ δημιουργὸ, καθὲ τεχνίτη καὶ εἶναι
ἴτα ἴσα ἐκεῖνο ποὺ, καθὼς σωστά μοῦ παρατήρησε
ἕνας ξένος φίλος τῶν γραμμάτων μας, λείπει στὸ
γενικὸ ἀπὸ ὅλη τὴν πνευματικὴ παραγωγή μας καὶ
τῆς δίνει τὸ χαραχτήρα τοῦ αὐτοακτιδίου περσό-
τερο, ὄχι τοῦ ποὺ μᾶς φαίνεται σὰν αὐτοσκέδιο
χάρη τὴν τεχνικὴ ἀπλότητίν του, μετὰ τοῦ ἀμελημέ-
νου, τοῦ ἀντικαλλιτεχνικοῦ αὐτοσκέδιου, τοῦ ἀστό-
χατα καὶ ἀδιέλεχτα ριχμένου στὸ χαρτί ἀπὸ ἀνε-
γνισιὰ ἢ ἀδυναμία τοῦ τεχνίτη νὰ τὸ ὑποτάξει
σὲ μιὰ ἐνότητῃ καὶ πλαστικὴν μορφήν. Αὐτὸ μοῦ φαί-
νεται πὼς ὄχι μόνο δὲν τῶνισσε ὁ Παλαμάς, ἀλλὰ
γυρίζε καὶ νὰ σηκώσει σ' αἰσθητικὴς ἀξίας ἀκρι-
βῶς τὸ ἀντίθετο. Ἔτσι στὸν Πρόλογον τοῦ «Ἀδωδε-
κάλογου» (σελ. 23) μᾶς λέει : «Μορφή πλαστικό-
τερη καὶ περισσώτερη κρατημένη δὲν ταίριαζε καὶ
μετὰ τὴν ἰδέαν τοῦ Γύφτου μου τὴ γύφτικη. Ἡ μου-